

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo Gloriosorvm Apostolorvm Petri Et Pavli.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

Veterum ftes: cuius quidem consuetudinis Satyricus
consuetudo meminat:
in puerperio.
Iuuen. sat. 9.

— Floribus suspende coronas,
Iam pater es.

Elisabeth Zachariae Pontificis vxor è sanguine & stirpe Aarons hodie filium enixa est Ioannem, hanc igitur consuetudinem sequamur, illiusque foribus & postibus coronas affigamus, atque omnigenarum laudem & praecominatorum florulos deponamus, & matri huic suam felicitatem congratulmur: simulque cum vniuersa Ecclesia hodie exultemus & lætemur. Pueri huius magnitudinem diuulgemus, merita illius deprecemus, nativitatis illius mirabilia decantemus, & ad illum, quim modo in cœlo gloriosus regnet, vota & supplicationes nostras dirigamus.

Ioannis e-
pitheta.

Ó gloriose Ioannes! mundi miraculum, natura stupor & portentum, colorum opus, terræ gloria, hominum Phœnix, sanctissimæ Trinitatis legate, Messie præcursor, eremi docto, solitudinis incola, Eremicolarum princeps, Anachoretarum patrone & prætes, pœnitentia exemplum, pater pietatis, omnisque sanctimoniorum Magister ac præceptor: tu olim propemodum in terra Angele, at modo in cœlo omnibus Angelorū hierarchijs maior ac superior, Zacharia fili, Iesu Christi cognate, è magni Pontificis Aaronis stirpe progenite, iam inde ab ineunabulis magne & eximie, ante nativitatem prudens & discrete, in matris vtero sanctificate, magorum mysteriorum Prophetæ, Synagogæ oraculum, ac totius vniuersi iubile & exaltatio; è toto corde & animo tibi hodie laudem offerimus; omni qua possumus pietate opem tuam depositimus, orationes tibi nostras & preces omni humilitate ac demissione presentamus. Tu nobis faueas, ac benignus esto, præsta, vt qua tum in cœlo, tum in terra auctoritate ac potestate polles, sentiamus; tu scilicet, qui nunquam peccasti, tantam tamen fecisti pœnitentiam, tamq; in corpus tuum rigidus fuisti, fac obsecro, vt intercessione tua veniam delictorum obtinere mereamur, quam ut obtineamus, ex hoc mo-

mento pœnitentiam nos acturos pollicemu. Tu vanitatum contemptor, qui a tenebris annis mundum deserens, in desertum & intum solitudinem fugisti, fac vt exemplo & ad imitationem tui idem sequamur, si vero eandem forsitan non tam mature & cito incepimus, ac te cōstat incepisse, ac stulte & stolido maximam & postiblē virte partem traduxerimus, tamē quoniam satius est serius quam nunquam, praesta vt exiguum id, quod restat viræ ac temporis, in mundi funga, vanitatum contemptu, & pœnitentia austerioris; seclatione impendamus, vt hac ratione salutem nostram in tuto collocemus, peccata fugiamus, gratiam mereamur, atq; ita Deum merucemus, & virtutem testantes, beatitudinis nos compotes reddamus, quam sanctissimus Pater cum vniuersito Filio, & paracletos Spiritu sancto nobis dignetur concedere. Amen.

INFESTO GLORIOSO- RVM APOSTOLORVM PETRI ET PAVLII.

Partitio.

1. Adseruntur figura de mystico numero duodecimarij.
2. Detinulus & petra Petri.
3. De incomparabili excelentia Petri ex profecto clauium.
4. De S. Pauli in predicando auctoritate & scientia.
5. Degmina Docteric gentium charitate.

Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam. Matth. 10.

FIGVRA.

Mostum arcum Testamenti iam olim *Exod. 27*. facere præcipiteret Deus, duos illū Cherubinos super propitiatorium collocare voluit, qui penitus aurei, & versis se vultibus intuentes, & alas extendentibus, summum & dignif-

dignissimum aicæ locum occupabant. In Evangelica lege hanc figuram adimplerām videre videor. Hic siquidem duos magnos & eximios Apostolos intueor, velut duos Cherubinos, Petrum & Paulum, qui charitate auri & virtutibus circumsecus exornati, & se mutuo auerso vultu intuentes (quod ille Iudæorum, hic Ethnicon saluti procurandæ incubuerit) & alas potentiaæ ac doctrinæ extendentes, sumam in Ecclesia locum & dignitatem occupant. Apostolorum princeps unus est, magnus Iesu Christi Vicarius, ac generalis totius Ecclesiæ rector & nauclerus: alter vero vas electionis, magnus gentium Doctor, Euangelij buccina, ambo quo ad scientiam Cherubini, dignitatem Apostoli, & socij & sodales, ambo quippe eodem mortui sunt die, non vero eodem mortis genere; Petrus siquidem cruci affixus fuit, Paulus vero cervices precisas habuit. O martyres admirabiles! O glorioſi principes terræ, orbis lumina, ac bales Ecclesiæ! Hodie vestras ego laudes vester jam præco factus celebrabo, vestra mirabilia deploramus, vestrae vitæ seriem prosequar, & in morte terminabo. Hoc meum propositum ope tua promouere Spiritus patracte, tuque precibus tuis Deipara dignare, ideo Angelicam tibi salutationem deponimus:

AVE MARIA.

Numerus duodecim Apostolorum figura- terat. Quotiescumque in scriptura duodenarius occurrit numerus, sancti Ecclesiæ Patres duodecim Apostolos in eo figuratos credere: adeo ut cum duodecim, in Biblijs, Israëlitarum tribus legimus, duodecim Apostolos denotari sibi periuadeant. Nam quemadmodum in Synagoga Iudæorum duodecim fuerunt Patriarchæ, qui duodecim constituerunt tribus, ita in Ecclesia Christi duodecim aliquando futuros Apostolos. Ita hoc prædixerat & præuiderat regius Vates: *tro patribus tuis nati sunt tibi filii, qui constituunt principes super omnem terram;* id est, Patriarcharum loco successerunt Apostoli.

M. 4.
4. 4. Idem quoque in Apocalypsi sua præuidens Ioannes, videlicet scribit quendam maiestate

plenum in throno confidentem, quem virginis quatuor seniores amicti albis, & coronis redimiti ambibant ac circumstabant, Et super thronos virginis quatuor seniores edentes circummitti vestimenta alba, & in capitibus corum corona aurea. Viginti quatuor hi seniores haud dubie Patriarchas simul & Apostolos denotabant, qui in bis duodenam diuisi numerum, viginti quatuor constituerunt throni vero eorumdem authoritatem, senectus & canities antiquitatem, vestium candor sanctitatem, corona denique aurea eorum dominium & potestatem repræsentabant.

Deinde cum in exitu de Ægypto duodecim fontes in Eliu & septuaginta palmas legunt: Venerunt autem in Eliu filij Israhel, ubi e- denotati in ranti duodecim fontes a uarum, & septuaginta 12. fontibus palma: aiunt duodecim hisce fontibus Apostolos designari, qui velut duodecim fontes & scaturigines doctrinæ ac gratiæ omnem Dei populum ex Ægypto Synagogæ ad viuam Euangelij aquam egredientem refecerunt ac potarunt, septuaginta autem palmas discipulorum figuram fuisse.

Quamprimum vt in Leuitico duodecim Cap. 24. panes prepositionis legerunt, de quibus ita Dominus locutus est: Accipies quoque similam & coquas ex ea duodecim panes, qui singuli habebunt & asperges, & dicunt duodecim Apostolorum illos typum fuisse, qui duodecim fiduci articulos proponentes, omnes fideles panibus vita entriuere.

Postea cum lib. tertio Regum duodecim praefectos annonæ Regie super omnem Israelem stabilitos legunt: *Habebat autem Salomon duodecim praefectos super omnem Israhel, qui præbant annonam Regi & domui eius,* &c. quamdenotati in primis sibi periuadent, duodecim Apostolos tacite hic significari, qui velut duodecim mis Salomonis. economi in domo Iesu Christi, id est, Ecclesia constituti, carpunt, scindunt, struunt, implicant, & omnia peragunt. Illi sunt, quibus commeatus spiritualis cura & praefectura credita est, qui sacramenta administrant, qui doctrinam edocent, deque rebus sanctis, quibus animæ nostræ visitant, disponunt, Non Matth. 4. enim in solo pane vivit homo, sed de omni verbo, quod procedit de re Dei.

1. Reg. 10.

Scriptura regium Salomonis thronum cum descripsisset, dixissetque duodecim illum leunculis innixum esse, Et duodecim leunculi stantes super gradus hinc atque inde; statim sibi persuadent leones hos Apostolorū prototypon fuisse; qui velut duodecim leunculi, à magno illo leone tribu Iuda prognati, tantum animi ac roboris demonstrarunt, & tantum concionando rugitum ediderunt, vt per torum terrarum orbem sit exauditus, In omnem terram exiuit sonus eorum.

3. Reg. 7.

Apostoli
12. donatō
in 12. bobus
maris ænei.

Libro eodem vas quoddam amplum & capax describitur, quod properea mare appellatur: inter cætera autem dicitur opus hoc duodecim bobus innixum fuisse, Et mare vnum; & bōnes duodecim subter mare. Vix vide mysterium hoc Patres, quin per vas hoc Ecclesiam denotari credentes, sibi persuaserint per duodecim hos bōes Apostolos figurari, qui bōum instar labori & iugo & operi affuerorum Christi iugum humeris tulere, nationes omnes perfregere, & doctrina exoluere, & idololatriæ virtus & sentes exaudicarunt, ac potentia sua humeris omnē Ecclesiæ opus & pondus infraeti sustinuerunt.

Apoc. 21.

12. Apoca-
lypticæ ci-
uitatis fun-
damenta
12. Aposto-
cim,) occasione Patribus dedit existimandi, Ecclesiam ciuitatis nomine denotari, in duodecim vero lapidibus fundamentalibus duodecim nostros Apostolos intelligi, qui

revera velut duodecim quædā gemmæ pretiosæ ac lapides, & rupes infractæ, prima Ecclesiæ fundamenta extiterere. Vide quid eorum vni dictum sit, sed omnium principi, Tu es Petrus, & super hanc petram adiiscabo Ecclesiæ meam.

Matth. 10.

At qui fieri potest, dicet quispiam, vt duodenarius hic numerus Apostolos figuret, cū plures quā duodecim exstiterint, imo & quatuordecim inueniuntur, nisi Paulū & Barnabam Apostolos fuisse negemus, quod tamen

dici nequit, nisi veritati aduersari velimus? Christus quoq; apud Marchæum Apostolis iudicariam potestatem promittens ait: Se debitis vos super fidem duodecim iudicantes, &c. Hoc quidem duodecim Apostolis dictum est & promissum Quid vero Paulo & Barnabæ fieri? vbinam duo illi sedebunt? quosnam Nota iudicabunt? Ad exactam difficultatis huius solutionem notandum est primo s̄epe in scriptura tam accuratam numeri vbiique rationem non haberi: vt cum in Apocalypsi dicit, Duodecim millia signati, qui numerus pro maiori capaciori; accipitur. Item apud Daniellem, Millia milium ministrabant, &c. quo loco numerus certus & finitus pro incerto & infinito ponitur.

Deinde, quod quamvis Apostoli in prima vocatione, & iuxta decretum Christi duodecim duntaxat electi essent, qui numerus perfectus est & vniuersalis, & deinde alii ad eundem accederent, numerus tamen illi semper idē, qualis fuit initio, manerit, nec mutatus sit. Quod & alio exemplo probo. Nō nisi duodecim filij fuerelacobi, qui in duodecim diuisi fuere tribus; at cum Iacob benedictionem Gen. 48. filiis Joseph daret, tribū Joseph in duas alias subdistinxit, Ephraim scilicet & Manassis, atque ita tredecim fuere tribus: tamen non nisi duodecim fuisse reperiuntur Patriarchæ, quē numerum scriptura secuta, & semper sequens, quamvis hæc accederet appendix, nunquam nisi de duodecim tribubus locuta est. Deinde ex omnium auctorum Doctorumque testimonio constat, septuaginta duos sacrorum Bibliorum interpretes fuisse, at quoniam numerus hic fractus & imperfectus videtur, ideo duorum aliorum nulla, sed non nisi septuaginta haberetur ratio, quod numerus is rotundus, nobilis, & altero sit perfectior.

At figuræ iam producam, quæ hoc quod hic de Apostolis dicitur, facient manifestius. 3. Reg. 20. Salomon thronum constituit eburneū eumq; auro conuestiuit, duodecim, sex hinc & illicin sex leunculi erant, sed inferne duo maiores, quibus tota throni moles incumbebat. Et duo manus hinc atque inde tenentes sedile, & duo leones stabant iuxta manus singulas. Thronus hic eximium Christi thronum, qui est

est Ecclesia, denotabat, duodecim illi leunculi duodecim Apostolos; & duo leones maiores, totam molam & pondus sustinentes, Petrum & Paulum; atque hoc modo duodecim erunt simul & quatuordecim. Certum enim est, duos illos Apostolos, ut de ceteris hic taceam, fuisse leones maiores, quorum rugitus, id est, vox & praedicatio per vniuersum fuit mundum exaudita.

Molem duodecim exploratores terram promissionis exploraturos è deserto misit, sed inter illos duo eminuerunt, Iosue & Caleb. Hunc in modum duodecim Apostoli velut duodecim exploratores per vniuersum orbem dispersi sunt (*Euntes predicate Evangelium omni creatura,*) ut animas in cœlum dederent; sed inter illos duo existitere duces, qui populum, id est, Ecclesiam, ab uno polo ad alterum conduxere, Petrus sc. & Paulus, duo prefecti bellici, duo principes terræ, ac duo fidelium duces.

An non vidistis in Isaia duos illos generosos & validos equites, qui terram Babylonis euerterunt, & omnia illius simulacra solo prostrarunt? *Et uidet currum duorum equitum,* &c. *& dixit, Cecidit, cecidit Babylon, & omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram.* Mea quidem sententia duo duces hic denuntantur, qui Romam, quam S. Ioannes in Apocalypsi Babylonem nuncupauit, invaserunt, & tottamq; varia illius idola ad terram deiicerunt.

Denique ambo Ecclesiæ Romanæ furent præfides, ambo faces religionis, quæ ab Oriente in Occidentem usque rutilarunt, ambo Catholicae Ecclesiæ oculi, ambo tertio decimo Imperij Neronis anno eodem die, eodemque anno, hic cruci affixus, ille capite diminutus, Romæ sub crudelissimo tyranno occubuere. Quorum anniversariam memoriam hodie vniuersa celebrat Ecclesia, in vnius honorem decantans, *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam,* &c. Ut vero utriusque præconia ac laudes referam, primo Petri panegyrim celebrabo, deinde ad Pauli laudes descensurus, & in duplice hoc subiecto duplicita videre dabitur mirabilia.

Principio cum de Petro loqui propono, de

principe me Apostolorum loqui credatis ve- S. Petri e-
lim, de Ecclesiæ vertice, de Iesu Christi vi- pitheca.

cario, de regni cœlorum ianitore, de myste-
riorum diuinorum dispensatore, de petra fi-
dei, & Mosis successore. Omnes hosce titu-
los Ephesium mihi Conciliū suggestis,
quod de sancto Petro loquens, aliisque euna
comparans Apostolis fontem illum appellat,
ceteros vero riulos ab hoc fonte deriuatos;
ipsum arborem; ceteros vero ramos; asserit-
q; hunc solem esse, ceteros vero noui nisi ra-
dios, qui ab eo procedunt. Adeo ut qui natu-
ram in Petro consideraturus est, illud Psal-
mographi hic locum habere sit confessurus, *Psal. 8.*

Minujit cum paulo minus ab Angelis in quantu
enim homo, Angelis est inferior, quod vero
totius Ecclesiæ illi sit cura concredita, omnibus est Angelis dignior & excellentior. Et ratio est manifesta: Angelis enim inferioribus singuli commissi sunt homines, *Angelis*
suis Deus mandauit de te, Archangelis vero fa-
milia & ciuitates, principatus, prouinciae &
regna; at nullus spirituum cœlestium & bea-
torum totius orbis curam habuit; vni so-
li Petro inter mortales honor hic & di-
gnitas reseruata erat. Ideo illi dictum, *Tu es*
Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam *Ioan. 6.*
meam.

Merito & iure hic illi soli primo & præ a-
lijs honos est habitus; nam & ipse primus fu-
it, qui cū audisset Christum dicentem, *Nun-*
quid ergo vultis abire? abitionem hanc & se-
parationem veritus, secumque quam pri-
mum perpendens, quorū damna secum trahe-
ret; magno zelo & affectu ait; *Domine quo ibi-*
mus? verba vita eterna habes. Primus quoque
Christum Dei filium esse confessus est, *Tu es*
Christus Dei viui. Primus magna constantia,
& ingenti amore flagrans in mare se deiecit
aquis inambulaturus, quo ad Christū acce-
deret. Primus periculis lēse offerens & inge-
tem erga Dominum amorem ostendens, li-
bere ait, *Paratus sum tecum in carcere & in*
mortem ire. Primus ipse in Dominicæ passio-
nis conflictu & concorrione manum gla-
dio admovit, aduersus integrum militū & ar-
matorum cohortem dimicaturus, & eorum
audaciam ab herili capite defensurus. Pri-
mus denique sine ullo metu ac formidi-
ne se-

Petrus &
Paulus
comparati
duobus
bonibus
grandiori-
bus.
Rum. 11.

Iam Iosue
& Caleb.

Petrus
& Paulus
tudem die
montem
subire.

II.

ne sepulchrum Christi post resurrectionem ingressus est; ideoque merito ceteris exclusus primarius Ecclesiae illi datur, *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, &c.*

& auctoritatem dedit, adeo ut illi adaptari fecerit, quod de se dicitur apud Psalmographum: *Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possilio Psal. 8. nem tuam termini sterre.*

Gen. 2. S. Petrus costæ Adas persimilis. *Quis vero dubitabit, quin hoc Geneseos testimonium, & edificabu Dominus costam, quam tulerat, ex Adam, hic vnu veniat? Christus, nouus Adam est; Eua, Ecclesia; Petrus autem costæ est; primum & proximum Christo membrum, cui Ecclesia inedificata fuit. Audite promissum; *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, &c.**

*Gen. 28. Jacob Patriarchal locum designans, in quo Deo suo oratoriū & titulum exstrueret, lapidem vnum è mille alijs delegit, quem erexit in titulum, *Tulit lapidem, quem supponerat capiti suo, & erexit in titulum.* Christus versus quidam Jacob fuit, qui edificium Ecclesiae lux, quæ in cultum & obsequium suum cederet, exstructurus, lapidem hunc p̄ alij, etiam p̄ cæteris Apostolis delegit, eumque in titulum Ecclesiae erexit, Petrum felicens, qui fundamentum & lapis fundamentalis foret, *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.**

*Dan. 2. S. Petrus comparatus cum labi Nabuchodonosori in frumentum magnum excreuit, adeo ut vniuersitatem terram repletit, *Lapis autem, qui percussus statuam factus est mons magnus, & impletus est in eam terram.* Mysterij huius aliam expositionem ne qua ratis auditores, lapis hic Petrus noster fuit, qui lapidis in morem à Iesu Christo, qui toties in Scriptura mons dicuntur quo ad electionem, vocationem, prædestinationem, missionem, & auctoritatem devolutus, paganismi & idololatriæ statuam comminuit & euertit: ipse siquidem superbam & triumphantem illam Romam peplum dedit ac subuertit, quique initio exiguis, vt pote qui non nisi pifator esset, sed mox adeo excreuit, itaq; magnus effectus est: ut mons factus, vniuersam terram repleuerit: nam Christus Vicarium eum suum constituens, plenam ei in orbem vniuersum potestatem*

David Propheta de afflictionib. & æruminis suis loquens petræ cuiusdam meminuit: quæ illi solatio & roboretur, & quantum afflictiones aduersitatibusq; illum deicerent & ad terram deprimenter, tantum ab hac petra se erectum & exaltatum refert: *Dum anxioreur cor meum, in peira exaltafime.* Qui proprius verba illa considerarit, quam primum sibi ea non ad solam principis huius personam, sed ulterius etiam se extendere persuadebit. Credendum igitur, Ecclesiam per Prophetæ huius os loqui: quamvis enim ipsa varias persecutions perpetra sit, & indies etiam perpetiat, non ideo tamen animū despontet, quod firmæ cuidam petra innixam se norit, & si heres ac aduersi turbines illam diuecent & affligant, lapis hic cui inedificata est, & in quo erecta, consolationem illi & robur suggesti: *Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam.*

Petrus autem dicitur, ut hinc Ecclesiae constantia & infractum robur, vrpote quæ rupi inedificata, denoretur: dum enim Ecclesia de re aliqua petræ inedificata loquitur, denotat eam stabilem, firmam & tutam esse, *statuam supra Petram pedes meos, id est, cogitationum mearum, qui sunt animæ pedes, statutum firmum & stabilem reddidit: cumq; ante errarent, & huc illucque vagarentur, jam quieta, fixa & constantes sunt.* Ita quoque de Ecclesia credendum est super Petram hanc exstructa, atque è Petra hac de firmitate, constantia, & infallibilitate augurandum.

Refert quidam plurimas, haud procul à *Epaphbus Delo, insulas magno terra motu concidisse lib. 17.* & eueras esse; tam inquam magno, nulla vt domus, fauum, palatium, arx foret, quod non solo æquaretur, excepto quodam veteri, quod rupi erat inedificatum, quod integrum permanuit, & omnem naturæ & terræ motus violentiam elusit. Idem quoque de Ecclesia, magno illo Dei templo cogitandum, quā uis enim fractus illabatur orbis, quamvis omnia persecutionum & tyrannidis violencia

via sursum deorsumque feraatur, non est quod metuamus, ne regium hoc ædificium ad terram collabatur, nimis eam firmum & fixum est, ut pote quod Petre illi veteri, Petro, inquam, Apostolo, in ædificatum est, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.

Livius. Romani etiam, teste Livio, cum quid sum & perpetuum stabilire vellent ac constitvere, per lapidem iurabant, quem in altu sustollerant, deinde in terram dimittebant. Pagana haec fuit & vasta superstirio, sed tamē hinc eruo Christum, cum Petrum velut Petram & fundamentum Ecclesiae statueret, tacite innuere voluisse, constantiam illius & firmitatem nulli aduersitati persecutionique succubituram, Et portæ in Ierusalem non praualebunt aduersus eam.

Cap. 3. Docet nos Ecclesiastica historia, Ieremiam Prophetam, cum Ierosolymitanis templi destructionem præuidiceret, Arcam Testamenti & quidquid eadem contineretur, inde sustulisse, eamque in rupe quadam collocasse, Deum postulando, illam ut tueri & conservare dignaretur. Iesus Christus Prophetarum Rex id omnino, de Ecclesiae salute solitus, fecisse competitur; cum enim persecutiones & adversitates mundi præuidiceret, in summo potentia suæ monte eam collocavit, cum ipsa ciuitas sit super montem posita, ut ruit Euangelium, eamque in petra & rupe ædificauit, Deum æternum orans, fundamentum hoc numquam ut fatiscat aut collabescat, atque Petri fides numquam deficiat, Ego rogau pro te Petre, ut non deficiat fides tua. Sed audite & alia de petra & rupe mirabilia.

Edu. 17. Olim in deserto erupibus Sinai aqua prodigiosa erupit, qua omnes Hebreos per casta siti propemodū enectos recreauit; quod longe mirabilius, numquam eos petra haec delerebat, sed perpetuo eos sequebatur, donec in terram promissionis venissent. Testem habeo Paulum, qui ait, de consequente eos Petram. Petrus vera illa petra existit, e qua salutaris illa fidei & doctrinæ aqua erupit, qua veros Ecclesiae filios numquam deseret, sed semper comitabitur.

Num. 20. Lapis è manu Dauidis profectus Goliadæ vitam abstulit, Philistæos consernauit, & *Datu. 8.* *Cor. 10.* *1. Cor. 17.* *Bessai tom. 3. de Sanctis.*

vniuerso Israeli honorem attulit, pacem perit, ac res illius in tuto collocavit. Et ecce hic ipse, qui nomine Petri dicitur, veri Dauidis, id est, Iesu Christi manu impulsus, Satanam inferni Goliam debellavit, haereticos profligavit, atque omne Ecclesiae regnum quiete & gloria beauit, ac securum reddidit. Audite, an non hoc vere ira se habeat, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.

Omnia legis veteris sacrificia super vi. Sacrificio um lapidem offeriri voluit Deus: quo præ vetera sucepto tacite significabatur omnia sacrificia per lapidem nostra, vota, deuotione que super fidem Petri offerebantur, id est, in Ecclesia, fidei glorioi huius Aetatur. postoli in ædificata offerri debet; Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.

Zacharias Propheta vidisse se ait lapidem *Zach. 3.* septem instructum oculis: Super unum lapidem septem oculi. Scio hoc vulgo à plerisque de Christo intelligi: sed cur non communicatione quadam & mutua dependentia de illo intelligatur, de quo dictum in Euanglio, Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam? septem porro oculi septem dona Spiritus sunt, quæ illi data fuere; numerus vero septenus, qui pluralitatem includit, plenitudinem scientiæ & potentiarum, quæ in capite omnium fundatum apparet, denotat.

Isaia. Propheta ostendere volens, quanti *Isa. 28.* Pater æternus unicum suum faceret filium, quantique ab Angelis fieret, quæ illi data sint dona, & imprimis quod Ecclesiae suæ fundamentum fecerit, declarat, Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, preti sum. Quem locum Hieronymus, Cyprianus, & Eusebius Alexandrinus ad literam de Iesu Christo intelligunt. Omnia mirabilia lò dignitatem! Eadem quæ Pater æternus filio suo dedit, Filius deinde Petro cœlulit, dicens, Tu es Petrus, & super hanc Petram *Matth. 16.* ædificabo Ecclesiam meam; nam illam in fundamentali & angulare Ecclesiae suæ lapidem delegit.

Idem ignis lumen indurat & lapidescere Ignis percogit, ut in regulis & lateribus manifestum trasemollet, qui cocti in magna celsaque coaptantur lit, & lumen ædificia, eaque sunt nescit; alias etiam lapides indurat, durissimos emollit, & in calcem conuertit.

Aaa Ignis

Ignis sancti Spiritus Paulum petra duriorem emollit, sed petra scandali & offendit, cumque adeo mollem & flexibilem reddidit, ut morigetum se præbens dixerit: "Domine quid me sis facere? Petrum vero adeo mollem ac fragilem initio in durissimum lapidem convertit, cui tota posset Ecclesia moles incumbere; iuxta illud: Tu es Petrus, & super hanc Petram adificabo Ecclesiam meam."

Act. 9.

Hinc magnitudo & maiestas Petri, simul & clavum, quas ei Christus Dominus contulit, colligi posset. Prophetæ Isaías Messia excellentiam exaggeraturus, velut insigne quiddam refert, patrem æternum diuinorum thesaurorum illi claves tradidisse: Dabo clavem domini David super humerum eius aperies, & non erit qui claudat; claudet, & non erit qui aperiat. Eandem de causam ipse Vicarius Messia huius magnitudinem exrollere potero, cum idem, quem Deus Filio suo honorem dedit, à Filio vicissim Vicario suo collatus sit, eadem scilicet claves Petro dando, Tibi dabo claves regni celorum.

Apud auctorem aliquem scriptum me legere memini, moris fuisse, ut cum aliqui provincia aliqua mandaretur, clavis ei daretur, gleba terræ, lapis, & septem nummi: clavis potentiae erat Symbolum; gleba regni; lapis constantiaz; nummi media, quibus officium suum & munus executi poterat, designabant. Christus Ecclesiæ sua gubernationem curamque Petro concredens, eamdem seruasse videtur consuetudinem, & inter cetera claves illi velut auctoritatis & potentiae symbolum in manus dedisse: Tibi dabo claves regni celorum.

Statua Iani apud veteres binas eodem in § Petrus 1a. capite habebat facies, & manu gestabat clavno compa- ues, petræ imposita, atque hic inter ceteros deos Romæ plurimi siebat. Crediderim Deū Romanos hac figura docere voluisse, quam illis suo tempore daturus esset religionem, & præsentim quidquid ad Petri auctoritatem spectaret, quem ad tantum eleuare honoris culmen voluit, ut Ecclesiæ suæ claves dederit, & solidæ eum petræ imposuerit: Tu es Petrus, & super hanc Petram adificabo, &c. Illum quoque omnium Apostolorum maximum & celeberrimum reddere voluit; binæ fa-

*cies potestatem, quam habebat in terra, quodcumque vellet circa peccatorum remissionem decernendi. & in cœlo, vbi sentientiae & decreta illius ut rata habentur, distinguabant: *Quacunque ligaueris super terram, erunt ligata & in cœlo, & quacunque solueris super terram, &c.**

*Cum igitur cœli claves vni Petri & non Petrus colalij concessas video, risu digni & ludibrio legi Apomihhi iurevident illi, qui persuadere co-stolici nantur, Apostolos omnes auctoritate, potestate & iurisdictione æquales fuisse; quare aliam viam insistens, Petrum ultra alios prærogatiuam aliquam & priuilegium habuisse asserto, & collegij Apostolici caput & Principem extitisse. Ut vero me magis intelligatis, Notarii & obseruari velim, claves Ecclesiæ, quæ potestatem & Ecclesiasticam Prælatorum iurisdictionem significant, duplice ratione capi posse, tum secundum vsum, tum secundum rei proprietatem: quo præsupposito dicendum omnes Apostolos Ecclesiæ claves habuisse, ut ijs vterentur; at Petrum eas sibi proprias naçtum esse. Ceteris quidem Apostolis à Christo promissum: *Quorum remisiteris peccata, remisuntur reis.* Sed hic vñus dumtaxat clavium est: at nusquam legitur claves alteri deditis, sed soli Petro, *dabo tibi, & non, vñis claves regni celorum.**

Quod similitudine quadam ostendam Simile, clarius: Paterfamilias cum foras proficiatur, seruorum fidelissimo vniuersa domus & omnium thesaurorum claves relinquere solet, ut de ijs disponat, uti herum dispositum nouit, si domi præsens adesset; non tamen ideo retinet, ne alij eisdem vii possint clavibus, sed permisit eorum vsum tum in exēndo & introendo, tum in claudendo & aperiendo, modo nihil noxiū domum aut ingredietur aut egrediatur. Pater ille familias, de quoties in Euangelio sermo est, Christus est, qui in longinquam regionem profectus, domus suæ, id est, Ecclesiæ claves fideliissimo suo discipulo Petro concredidit, etiamen conditione, ut alij Apostolos ijsdem, si quando necessitas congeret, uti liceret.

Ad solum igitur Petrum clavium spectat Solus Pōn- proprietas, ad alios Apostolos vñs illarum tñtex supraduxat; Papæ igitur soli suprema auctoritas mam habet

& iu-

iurisdictio- & iurisdictio competit; Episcopi & Sacerdo-
tes, qui eodem insigniti sunt charactere, vel
etiam cum extensione aliqua, eamdem non
nisi delegatam & subalternam habent. At-
que haec inter Apostulos & Episcopos est dif-
ferentia, quod illorum iurisdictio per vni-
uersum orbem generalis esset (*in mundum
enversum*,) quod temporis ratio & Bu-
angelij prædicatio id ita requireret; at ho-
rum limitata & intra dictos celos limites con-
stituta.

Adeo ut Petrus sine villa difficultate, nisi
aliqua subesse forsan videatur ijs, qui hæ-
resi sapient, auctoritate primus sit, ut reges
ac valide Iancus Bernardus defendit, hoc
vñs argumento, *Cui vñquam Apostolorum
dixit Christus, Pascœnes meas, Tibi dabo claves
Regni cœlorum, Super hanc petram adi-
scabis Ecclesiæ meam?* Quod ille argumentum
à Paulo Apostolo est mutuatum, qui digni-
tatem Iesu Christi omnium Angelorum di-
gnitati antepositurus, ijsdem pene vñs est
verbis: *Cui vñquam Angelorum dixit Deus,
Filius meus es tu, ego hodie genui te?* Arque ut
Paulus hic probat Christum Angelis su-
periorem existuisse, quod nulli eorum conce-
sum sit, Dei filium dici, ita Bernardus effice-
re & probare contendit & ostendit, Petrum
caput & superiore esse & quid maius ceteri
Apostolis, nemini enim quam huic claves
regimen & administrationem dedisse Chri-
stus comperitur, atq; hoc est, quod Aposto-
lum hunc p̄x alij excellentem & apud ho-
mines admirabilem reddit.

Scriptum in Machabæorum libro legi-
mus, Athenobium Antiochi Satrapam cum
Hierosolymam legatus venisset, & Pontifi-
cis Iudaici Simonis honorem, gloriam &
maiestatem vidisset, obstupuisse, & venit
*Athenobius amicus Regis in Ierusalem, & vi-
dit gloriam Simoni & claritatem in auro &
argento & apparatum copiosum, & obstupuit.
Aurum & argentum, & maiestas Pontifi-
cis Iudeorum legatum hunc in admiratio-
nem trahebat, sed non nisi terrena & caduca
hæc erant. Athodie magis totus orbis ob-
stupefcat, cum alterius cuiusdam Simonis
Petri, summi Sacerdotis vel Pontificis Ec-*

*clesiarum, gloriam, & honorem contempla-
tur, at gloriam, quæ non in ruinâ vanarum Pontificis
& temporalium apparentia, sed in omni Iudeorum
virtutum genere & potestate admirabili con-
sistit. Et sane quis non obstupescat, ubi pi-
scatorem indoctum, imperitum & inopera
cœlorum claves vider gestantem, & animas
soluentem & ligantem? O fortunam admira-
bilem!*

Purpuratus Amas, qui inter ceteros Sa- *Eph. 7.*
trapas ita à Rege Assuero sublimatus erat,
ut primus in Regno à Rege foret, adeo su-
perbire & insolecere cœpit, ut Rex Estheræ
in sponsam cooptata, illum aula pellere, &
pauperem Mardochæum & alienigenam in
locum illius subrogare fuerit coactus; quod
omnes regni principes non parum sunt ad-
mirati. In Iudeorum Synagoga, cum sum-
mus Sacerdos, primus in sacris Princeps, ad-
eo arrogans & insolens factus esset, ut ad-
uersus suum Regem Christum, quod potens
hic Monarcha Ecclesiam per Estherem de-
signatam sibi connubio copulasset, conspi-
rat, odium & indigationem incurrit, ho-
noribus & omni prærogativa fuit priuatus,
& inops Petrus in illius locum suffectus;
quæ mutatio omnem & hominum & An-
gelorum aulam in admirationem rapuit,
& omnia etiam mundi regna coegit ob-
stupefcere, cum illum ad tantam dignita-
tem & amplissimos honores eucetum, tan-
ta auctoritate potestateq; donatum, ut diui-
næ propemodum pat sit ac respondeat, cer-
nerent.

Dixit olim dilecto suo Iob potestiam suam *Iob. 40.*
declarans Deus, *Si habes brachium sicut Deus,
& simili voce tonas, circunda tibi decorum, esto glo-
rioſus, & in sublime erigere. Hoc sane nomine
gloriaris potest S. Petrus; Habet autem brachium S. Petrus
diuino persimile; nam cura in terra versare- eamdem
tur, brachium adeo longum & potens nactus pene vocē
est; ut oves pascat in terra, ecclias portas ape- & robur ha-
bitat, & indulgentias ad vsq; purgatorium de- ber quod
stinet. Deinde voce tonat simili diuinæ, nam Deus.
Dei vox hæc est: *Remittuntur tibi peccata tua; Luc. 5.*
eadem etiam est Petri, nam hæc illi authori-
tas & potestas data est, *Quorum remitteritis
peccata, &c.**

Aaa. 2 Joseph

Gen. 39.

Ioseph Patriarcha fortunæ suæ felicitatem & auctoritatem, qua in domo Puripharis Domini sui pollebat, extollens, dicebat admirans, *Ecce Dominus meus omnibus mihi tradidit, et non est quid habet in domo sua, nec quidquam est, quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi.* Quam bene verba hæc Petru nostro accommodari queunt? certe potiori iure quam olim Iosephus dicere potest, *Ecce Dominus omnibus mihi tradidit, &c.* nihil enim in magna Iesu Christi Domini sui domo, id est, Ecclesia est, quod non illi tradidum sit; omnia illi in manus data remittendorum peccatorum auctoritas, cœli referandi potestas concedendarum indulgentiarum iurisdictio, ac mille alij fauores & priuilegia.

Angeli D.
Petrū honore afficerunt.

Matth. 16.

Christus
Petrum appellat beatum.

4. Reg. 14.

1. Par. 26.

Atq; ob hanc prærogatiuam & dona collata Angeli eum colere coepérunt, eiusq; honorem tueri, vt qui illum Herodis carcere eduxerint, & captiuitatis vincula & catenas disperirent, indignum arbitrati, illum captiuum & vincitum teneri, alios qui soluere & in libertatem vindicare debebat. Vniuersa quoque Trinitas magni illum semper astimauit, reuelauit ei Pater mysteria, quæ carne & sanguine reuelante discere non poterat; Spiritus sanctus peccatorum remittendorum illi potestatem dedit, Filius denique illum Ecclesiæ suæ Principem & gubernatorem constituit: quin & magnitudinem illius delectate volens, ipse apud Matthæum beatum illum pronuntiavit, hoc modo, *Beatus Simon Bar Iona*, idem illi nomen dans, quod in passione repetit: dum illum dormientem compellavit, *Simon dormis? non potuisti una hora vigilare meum?* Quo nomine illi fidelitatem in mentem reuocauit, quam prius Domino suo promiserat.

Nabuchodonosor eum tempore Regis Ioachin Iudæam sub ditionem redigister, Mathiam sui loco Viceregem constituit, cui nomen **Sedechia** imposuit Nicolaus de Lyra ait, idcirco hoc illi nomen impositum, vt hac ratione fidelitatem illi in mentem reuocaret, quam Regi Babylonio iurasset, vt è libro primo Paralipomenon colligere licet, quo loco illum iuramento astrictum legimus, quotannis se tributum persoluturum,

atque in iuramenti huius memoriam Sedechia illi nomen impositum, id est, iustitia Dei, vt nomen illum iuramenti commonefaceret. Ita quoque magnus ille Regum Rex, Christus, sua inquam natura Rex, postquam vniuersi mundi imperium subegisset, & Monarcha Ecclesiæ iam factus esset, Vicarium & viceregem in terra constituit Petrum, & Simonem illum nominauit eodem ipso tempore, quo fidelitatem illi promisit ac iurauit, atque illum vt Deum & Messiam agnouit: *Beatus es Simon Bar Iona*, vthoc illi nomen in mentem reuocaret, in hac se confessione fideliter perseverare, ac numquam à Domini obsequio & dilectione declinare debere.

O gloriose Apostole, quo in laudibus & elogio tuo esse studio succinctor, & hanc panegyrim concludere, quo & plurima dicenda occurruant, meritis tuis & præconiis omnem eloquentiam excedentibus: Maiestas enim & magnitudo tua concionem superant, & in perfectionibus enarrantis lingua mihi & latera fatiscent; vnum hoc Bernardi elogium, quod Eugenio successori olim tuo ille occinuit, produxisse fatis erit, tibique adaptare. *Age, indagans diligenter quis sis, Sacerdos magnus, summus Pontifex, tu Princeps Apostolorum; tu in primatu Abel, S. Petri Epipheta.* In regimine Noe, in Patriarcha Abraham, in ordine Melchisedech, in dignitate Aaron, in auctoritate Moyses, in iudicando Samuel, in vocatione denique & potestate Iesus Christus. Hæc sunt, quæ paucis de Petro dicenda habui, iam ad Pauli panegyrii descendam, quam aggressurum me initio promiseram.

Si Petri auctoritatem potestatemque admirari potuistis, Auditores, non minus, credo, Pauli doctrinam & scientiam, & quidquid de illo dicturus sum, admirabimini. Ipse namque fuit noui Testamenti prædictator, magnorum mysteriorum interpres, Iudææ Theologus, totius Christianitatis Apostolus, ciuis paradisi, Gentium Doctor, Christi os, Spiritus sancti tuba, vas electionis, & Ecclesiæ cithara.

Non dicam, ne multis ostendam, Petrum & Paulum Romæ olim fuisse, nam præterquam

IV.

Erroneum

qui negant **quam** quod certum sit, illos hodie sub crudelissima Neronis persecutione mortem subfuisse, ipsum adeo clarum ac perspicuum est, atque ita vnanimi totius antiquitatis consensu stabilitum, ut mirer hodie reperiit quisdam, qui hoc in controuersiam vocare audeant, vel de eo dubitare, cum nec Caluinus ipsis vñquam hoc negare ausus fuerit, communis omnium, ut facetur, historiarum veterum consensu convictus, & sane nugas agunt, dum id à nobis scripturarum testimonia probari volunt: Acta enim Apostolorum iam scripta & finita erant, antequam duo hi Apostoli martyrium consummasset; idcirco hoc scripto mandari non potuit: deinde Apocalypsis de præteritis mentionem nullam facit, sed de futuris dumtaxat. Cum vero nullæ aliae in novo Testamento historie reperiatur, mirum non est hoc à Scriptura probari non posse.

S. Paulus
Apostolus dicitur per excellen-
tiam.

**Tra in
conciona-
tore neces-
saria.**
Gall.

Hic igitur vi verissimo praesupposito, dico, quemadmodum Petrus magnus fuit auctoritate, & potestate, ita Paulum doctrinæ, & scientia magnum & eximum extitisse; idcirco per excellentiam & autonomiam dictum esse Apostolum, & fuit profecto magnus quidam præparator; omnes enim conditions & qualitates in concionatore perfecto requisitas, & ad tubæ Euangelicæ perfectionem necessarias in se habuit, quæ ad tria reuocari capita possunt, authoritatem & missionem, doctrinam ac scientiam, denique charitatem; quarum vñvbi defuerit, nihil in Doctore Euangelico esse perfectum potest.

Primo, auctoritatem docendi talem habuit Paulus, qualem nullus vñquam, vt pote immediate ab ipso Deo missus: hocque nomine apud Galatas se iactat & gloriatur. **Pau-**
lus **Apostolus** **non** **ab** **homini**
bis, **neq;** **p** **r** **homini**
m, **ed** **per** **s** **um** **Christum**, **E** **Deum** **Patrem**,
qui **inc** **itau** **eum** **à** **mortuis**.

Ipsius vero missio velut mixta fuit, id est, partim extraordinaria, quando scilicet Dei manu equo in terram deiectus est; partim etiam ordinaria, quando hæc eadem ab Ordinario facta confirmata: nam extraordinaria à Deo vocatus & missus cum esset Hierosolymam, quam primum venit, ut illius missio à

Petru, qui tum Ordinarij fungebatur vice, probaretur.

Notandum hic est, ad veram & legitimam missionem cognoscendam opus esse, ut hæc ab Ordinario confirmetur; deinde ne Legitima extraordianaria ordinaria aduersetur. Ita missionis ipsius Jesus Christus extra ordinem missus, signa.

Synagogæ, quæ velut ordinarius mittere solebat, ordinem non contemptit, sed populum semper docuit, ut Scribis ac Pharisæis, qui tum velut prælules & Doctores super Cathedram Moysis sedebat, integre ac sincere obedirent, Super cathedram Moysis sederunt Scribe Matth. 13: 5. **E** **pharisei**, **omnia** **ergo** **quacunq;** **dixerint** **vobis**, **feruare** **&** **facite**. Quæ perfectio cum Reformatis nostris Pseudo-Euangelicis desit, qui Ecclesiæ prælatis aduersantur & repugnant, dicendum est, missionem illorum nullam esse, ac proinde doctrinam illorum & dogmata suspecta.

Altera in prædicatore requisita dos, est scientia ac doctrina; quomodo enim docebit, si nunquam didicerit: & necesse est doctrinæ Scientia in aliquod lumen & lucernam in eis esse, qui vi- vero præ-
tæ iter & semitam salutis aliis errantibus dicatore ostendere voluerint: si enim cœcus es et dum du- necessaria-
cere, & ignorans ignorantem docere volue-
rit, ambo, teste Euangelio, in foecum cadent. Matth. 15: Non quod opus sit prædicatorem doctum Philosophum esse, aut historicum, orato-remve, sed satis est, si cognitionem habeat Scripturarum, & apertus sit ad populū edocen-
dum, cum ipsi Apostoli huiusmodi scientias non didicerint. At quoniam iam Deus tam crebra miracula patræ non vult, hinc opus est humaniores illos scientias callere, antequam ad Theologiam accendant: nec par est aut expediens, iartores, sutores, cerdones, aliosque mechanicos, qui nunquam Vniuersitatis adiere, nec huiusmodi scientias didi-
cere, cathedralm populi docendi gratia con-
scendere.

Arqui Paulus adeo doctus fuit, tantumq; scientia & doctrina est assecutus, nullus vt 2. Pet. 3: Apostolorum maiorem amplioremque à Domino accepit. Testatur hoc Apostolus Petrus, qui in secunda sua epistola tantum doctrinæ & reconditæ scientia in Paulinis Epistolis delitescere ait, ut non nisi doctissi-

mihi quique eandem intelligent, imperitiores vero non percipient, sicut & charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scriptis vobis, sicut & in omnibus Epistolis suis, loquens in eis de his: in quibus un: quadam difficultate intel ecu, que instabiles & docti depravant. &c. Quin & ipse Paulus hoc facetur, quasi hoc nomine superbiat, & scientia sibi cœlitus infusa, quasi modestiæ limites egreditus, glorietur. Idcirco quodam loco ait, Scio hominem ad tertium usque cœlum raptem, quoniam rapta est in paradisum, & audiuit a cana verba, &c. & ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi simulius carnis mee, Angelus Satana, qui me colaphizet, &c. ut sic modeste & demissæ de me fentiam, neu ob concessam mihi scientiam extollar.

Quis porro fuit vñquam Christianus Philosophus, quis Theologus, qui non è Pauli Epistolis reconditam doctrinam haust? Quis vñquam in sacrarum Scripturarum scientia magnus est habitus, qui non libere confessus sit, è Pauli eam scriptis se mutuatum esse? Dicitur Af. ix columnæ Augustinus, magnum illud Ecclesiæ decus, tria gultini vota. Sunmopete videre optasse, Christum scilicet in terra inter homines conuersantem, Paulum apostolum concionantem, Ciceronem in Rostris Romanis detonantem. Paulus profecto parem non habuit, qui etiam totius orbis Doctor & magnum Ecclesiæ luminare ac facula exitir.

Luminaris quoniam mentio facta est, scriptum in Genesi est, Deum in orbis creatione duo magna luminaria condidisse, unum maius, & alterum minus, illud ut diei, hoc ut nocti præsideret, Fecitq; Deus duo luminaria magna, luminare maius, ut præcesset di. i. & luminare minus, ut præcesset nocti. Primum erat Sol, alterum Luna, faces & luminaria ad mundi conservationem penitus necessaria. Ideam quoque Deus, sed iam incarnatus, in exordio Ecclesiæ suæ duo alia luminaria creauit ac produxit, Luminare maius, id est, Petrum, & minus, id est, Paulum, primum ut Solis instar dici cognitionis diuinæ inter Judæos præcesset, Petrus scilicet alterum vero, ut ad tumultuineq; Lunæ, paganismi & gentilitatis caligini ac tenebris imperaret, nimi-

2. Cor. 12.

Tria Au-
gultini vo-
ta.

Gen. 1.

Petrus &
Paulus vel-
ut Sol &
Luna.

rum Paulus, qui ambo ad Catholicæ religiōnis progressum augmentumque adeo sunt necessarij, ut ab eorum lumine & influxu omnia in inferiori hoc orbe & Ecclesiæ militante dependeat.

Qui de Sole & Luna Philosophi oīm locuti sunt, non errarunt, mea quidem sententia, cum duos illos planetas, oculos mundi nuncuparunt, ad imitationem oculorum, qui in humano corpore conspiciuntur, atque Hom. SS. in hoc illos nomine Ioan. Chrysostomus nun-
cupare non est veritus, eiusdem quoque opinio[n]is fuit in Hexameron S. Ambros. Quod illi de mundo, equidem mihi potiori iure de Ecclesiæ dicere posse videor, & non sine ratione afferere, magnos hosce Apostolos, ambo luminaria maiora, duos mundi oculos extitisse. Atque ut homo non nisi oculorum admiciculo videt, incedit, & omnes suas actiones dirigit & gubernat, ita quoque vniuersum Ecclesiæ corpus nihil omnino in fide videt, non incedit per viam salutis, nec ea, quæ salutis aut religionis sunt, quam sub horum Apostolorum ductu & auctoritate, procurat aut sectatur.

S. Bernardus duorum illorum Principum terræ laudes & præconia prosecutus, inter cæteros, quibus illo exornavit, titulos ait: Duo mundi lumina: præterquam quod conceptus hic illis Christi verbis fundatus sit: Vos estis lux mundi, experientia quoque poterit confirmari, nam ut de Petro interim racciam, pax fax, quis oculus, ecce lux fuit Paulus? ecquam claritatem, quem splendorem, quem fulgorem luna hæc per gentilitatis tenebras diffudit? Quis populus adeo barbarus, quæ natio incognita & australis, quis mundi angulus adeo semotus, qui de scientia illius, virtute & vita loqui non audierit?

Vnde Apocalyseos capite, duo can- Apoc. xi.
delabia aurea, semper ardentia, & coram di- S. Petrus &
uina maiestate in terra collucientia descri. Paulus can-
buntur: Et duo candelabra in conspectu Domi- delabris A-
niterstantia Quorundam Patrum opinio- poc.com-
ni innixus dicere non verebor, per duo hæc parati,
candelabra duos hosce Apostolos designari, qui à primo vocationis sue die, prædicatione & vita conservatione, coram vniuerso mundo in medio Ecclesiæ lucere ac fulgere
non

Ser. de laudi-
bus Pan &
Pauli.

non cessarunt. Ecquod candelabrum fuit Petrus? ecquod Paulus? Certe de ipso illam Christi sententiam reperere licet: *Nemo accendat lucernam, & ponit eam sub modio, sed super candelabrum, ut ueat omnibus, qui in domo sunt.* Nam lampas haec virtutis & doctrinæ, quæ in illo accensa erat, abscondita non fuit, aut sub modio collocata, sed velut in sublimi candelabro posita, per omnia loca lumen sparsit, & ab omnibus, qui in domo Dei, id est, Ecclesia commorabantur, visa est.

Zacharias Propheta de duabus oliuis locutus est, quas vidisse se ait, è quibus oleum ad lampadem quandam fouendam effluebat: Et due olin super illud, una à dextris lampadu, & una à sinistru eius. Cum visionem hanc diligenter mecum perpendi, & omnes illius partes examinavi, si per lampadem intelligere liceat Ecclesia, utpote qua visibilis sit, ac de qua dictum a Psalte: *In Sole posuit tabernaculum suum, dicere audebo, per duas hasce olinias duos Apostoloros nostros commode exponi posse, illi enim sunt duæ illæ olinæ, quæ virtutis, charitatis, prædications, doctrinae oleum suppeditarunt, quod Ecclesia lampadem etiamnum lucidam & resplendentem reddit;* Paulus præsertim, qui ad mysteriorum claritatem, olei & lactis virtutum plurimum, ad enutriendos fideles subministravit.

Quoniam amplius hanc materiam prosequendo, huc etiā traham, quod in Cantico sponsa dilectionum suum allocuta dixit: Statuta tua assimilata est palma & ubera tua botrys. E quo inferre licet, quod quemadmodum sponsus ubera habet, sponsa, id est, Ecclesia non minus habeat, sed gratia, scientiarum, doctrinæ, aliarumque perfectionum lacte plena: duo porro haec Ecclesia ubera apostoli nostri sunt, qui velut duo ubera plenissima a tangentissima vniuersum orbem scientiae & doctrinae lacte enutriisse se glorierunt, Lac vobis conceptum suggessit ac confirmat: audite enim, ut Petrus uber suum exercens clamet, & omnes ad lactendum invitetur, Quasi modo geniti infantes lac cōcupiscere. Videte quoque, ut Paulus Corinthios prædicacionum suarum lacte enutriisse se gloriatur, Lac vobis potum dedi, non escam, &c.

Cur vero putetis Paulum prædicationes suas lacti assimilasse? anne ob verborum qua 1. Cor. 3.

vrebatur suavitatem? anne ob caudorem

& vitæ innocentiam, cuius lac est symbo-

luim? anne ob teneritudinem, imbecillitatem

& infirmitatem illorum, quos imbue-

bat, quiq; fortioris & durioris esse capaces

non erant? Verisimilia quidem omnia haec:

sed tamen alio illum respexisse crediderim,

cuius conceptum ac mentem ut intelligatis,

meminritis oportet Deum per Prophetam

Esaiam omnes ad bibendum inuitantem, his

versum verbis, *Omnes sicuties venite a aqua, Esa. 55.*

& qui non habetis argentum, emite gratis vinum

&c. Trium hoc loco liquorum habetur Triplex-

mentio, aqua, vini & lactis, quæ tria tripli-

scientia etiam scientiae & cognitionis sunt sym-

bolia, naturalis, humanae & diuinæ. Per a-

quam igitur naturalis scientia intelligenda

venit, per vinum humana, per lac vero diui-

na. Paulus itaque ut se non naturalem, vel

humanae scientiam, sed diuina omnia,

quaq; ad finem, Religionem & animarum

salutem spectarent, edocuisse ostendat, non

nisi lac illis in potum se dedisse, id est, nonno-

nisi diuina docuisse testatur. Exclamabo igit-

ur, o magnum, sanctum & admirabilem

prædicatorem?

Sed pergamus in concionatoris dotibus V.

recensendisstertia quam in Ecclesia e requi. Charitas:

ri perfectione dec: arauimus, zelus est & cha- conciona-

ritas; per hanc enim vir probus constitutur, tori necesse

scientia quidem doctum illum efficit, at sola saria.

charitas bonum; quicunq; hac virtute con-

cionator fuerit destitutus, flocci non fece-

rim. Audite, ut hoc Paulus noster confirmer,

& suo exemplo manifestet, *Silinguis homi-*

num vel Angelorum loquar, charitatem autem

non habeam, nihil sum: id est. Quamuis ange-

lica insignitus essem eloquentia, & Cheru-

binorum donatus scientia; si vnicam mihi de-

ficerit charitas, doctrina mea & prædicatio

nihil omnino est.

Quis porto maiorem seruentioremq; ea- Rom. 9.

ritatem ostendit quam Paulus, utpote qui a-

nathema pro fratribus suis esse optarit, Otra- Gal. 3.

bam enim ego ipso anathema esse à Christo pro

fratribus meis &c. in quo te imitatus en D-

omine animalium nostrorum Redemptor, qui

pro.

314
pro nobis maledictum, ut Prophetæ & Paulus noster testantur, fieri non exhortuisti,
Fatius p. o nobis maledictum.

Rom. 8.

Duplex in anima illius astuabat charitas, hinc erga Deum, illinc erga proximum. Prima exclamare illum cogebat, *Quis nos separabit à charitate Christi?* aut ab obsequio illius abstrahet. Esse tradit Plinius lapidem, quem qui de lapidibus scipsero, Arestim appellant, qui vbi semel in ignem coniectus fuerit, & ignitus fuerit, aqua vel vento aut alia quapiam ratione nequit extingui. Hunc ita Poëta descripsit:

*Ferreus hic color est, natura mira potestas,
Nam semel accensus suscepit dotti ignes,
Extinguitque.*

Talis reuera Paulus noster exitit charitate & amore erga Deum inflammatus: cum enim semel cor eius cœlesti hoc igne succensum esset, nulla id formido, pauor nullus, nullum tormentum aut persecutio quæpiam ipsum extingui potuit.

Adeo siquidem anima illius astuabat, & cor ita charitate accensum erat, ut diceret non se, sed Christum in se vivere, quem vel ut alterum se complectebatur, *Vivo autem, iam non ego, vivit vero in me Christus.* Verumque axioma hoc in se fuisse ostendit, quo dicitur anima magis esse, vbi amat, quam vbi animat; eius enim anima magis cum Christo in cruce erat, quem ex toto corde & mente diligebat, quam apud illud in proprio corpore, quod animabat & vivificabat.

Propter charitatem erga proximum quot regiones peragravit, quot itinera confecit, quot maria ad animarum salutem comparandam enauigauit? Modo illum Antiochiae video, modo Lystris, modo in Pamphilia, modo eriam Romam, aliasque locis inumeris. Quot ille labores subiit, quot afflictiones pertulit, quot pericula adiit, in quot discriminibus ad Euangelium annuntiandum idololatrias convertendos, versatus est? Audire ut hoc ipse ad Corinthios enarraret, *In itineribus saepopericu is fluminum periculus Ieronimi, periculus ex genere, periculus ex genibus, & in labore & aratura, in vigilis munitus, infat-*

me & siti, in ieiunia multus, in frigore & nuditate, &c.

Esse docent naturalium rerum scriptores Echneis pisciculum echneida vel remoram appellatum, qui maximas in mari sistere naues potest, sicut vero conditus si fluviis, puteis, & mari iniciatur, aurum ad se trahere, quocumq; demum loco reperiatur. Huiusmodi pisces existit Paulus, cumq; remora instar tot peccartices animas in mundi huius mari stitisset, tandem sale tribulationum conditus, aurum conuersiois in mari, fluminibus ac torrentibus mundi, id est, a peccantium cordibus attrahere potuit.

Fuit haud dubie magna illa charitas, quæ Emunctam illi audaciam & dexteritatem in corripiendis peccatoribus dedit. Emunctionis symbols Tabernaculi et auro fieri iussit Deus, Emunctionis quoq; & ubi que emuncta sunt extinguuntur, sicut ex auro purissimo, &c. Emunctionis symbola sunt reprehensionum, dicere porro mysterium vult, eum qui alios reprehendere vult, totum aureum, id est, charitate plenum, qualis hic Apostolus fuit, esse debere.

Hæc eadem erat charitas, quæ sanctum Petrum ut coargueret, illi animum dedit, vesti in Epistola ad Galatas ipse testatur, *Cum antem venisset Antiochiam, in faciem ei resitti, quia reprehensibilis erat.* Est quippe insignis S. Paulus charitatis actus, superiores reprehendere, modo id cum modestia fiat; nec aduersariorum nostrorum blasphemis hic credendum, assertentium Paulum peccasse mortifere, dum Petrus in faciem reslitit; hoc enim è charitatis zelo factum est; nec Petrus hic etiam peccauit, qui ad euitandum scandalum Judæos cum Gentilibus conuersari solebat, nisi forsitan hic Petrus venialiter peccarit.

Videte igitur, Auditores, duos Apostolos nostros ambos magnos, unum auctoritate, alterum prædicatione, qui fidem nos edocerunt, & modo pro nobis in celo intercedunt. Nec petendum est, quomodo, si enim Petrus fraudem & imposturam Ananias & Sapphiræ cognoscere potuit, imas etiam & intimas cogitationes intueri, credendum est multo illum melius faciliusque scire ea, quæ in hoc mundo cōtingunt, & pro nobis Deum depre-

Magna
Pauli cha-
ritas erga
Deum.
Gal. 2.

Magna
charitas il-
lius erga
proximum

*2 Cor. 11.**Act. 5.*

deprecari, cum nostra negotia perspecta habeat. Longius enim interuallum est inter cognitiones humanas & intima cordis penetraria, quam inter cœlum ac terram. Ac deinde nota te quid Paulus dicat, *Ex parte hic cognoscimus, ex parte prophetamus, cum autem venerit, quod perfectum est, id est quidquid hic scimus & cognoscimus nonnisi media & imperfecta scientia est; at in cœlo scientia perfecta futura est.* Dicere vult igitur Paulus, Beatos omnia in cœlo videre, quin & illa quæ hic in terra sunt, finem vero faciam si miraculum illud celebre hic obiter attulero.

In Actibus Apostolorum scriptum est. Petrum & Joannem ascendisse in templum, & ad portam speciosam claudum eleemosynam ab iisdem petuisse, ac Petrum ei dixisse: *Aurum & argentum non habeo, sed respice in nos; quod autem habeo, hoc tibi do, surge & ambula.* Quotquot hic sumus auditores, claudi sumus ad portam templi, id est, Ecclesiæ militantis quæ triumphantis porta & introitus est, iacentes. Fingamus igitur Joannis loco Paulum, & Petrum cum illo hodie tempulum ascendere, eleemosynam ab illis postulemus, & misericordiam imploremus supplices.

Omnis haec in vita claudicamus. Omnes enim claudicamus, si enim ab uno latere incedamus recti, altero sumus claudi, si prælatus hic à latere doctrinæ recte incedat, à latere prædicationis claudicat, eo quod prædicare nolit, si diues hoc quantum ad prudentiam perfectus sit, in misericordia claudicat.

Stipem igitur ab illis postulemus, clamemus post illos supplices & in terram prostrati, ipsi vicissim dicent, *respice in nos; oculos in nos coniicie, circum vndeque nos intruamini, aurum & argentum non habemus, hæc enim contempsumus, Ecce reliquimus omnia.* Quod autem habemus, hoc vobis damus: quam modo habemus gloriam, vobis offerimus, vobis optamus, & precibus nostris impetramus. Surgite ergo & ambulate. Surgite à vitiis ad pœnitentiam, ad contritionem, perique virtutes & bona opera incedite.

O gloriosi Apostoli, totius vniuersi lumini.
Effusat. 3. De Sanctis.

na, Euangelij buccinæ, religionis axes, Ecclesiæ fulcra, principes terræ, hactenus aurum & argentum, honores & diuitias à vobis postulauimus velut pueri, in orationibus nostris luteas & sputeas domos, ut ait Scriptura, ædificamus. At cum vos contemplamur, & in vos respicimus, omnia hæc meram vanitatem esse agnoscimus. Perimus igitur eam, quam habetis, id est, qua fruimini gloriam, nō quod vestrum sit eam clavigiri, nam *gratiam gloriam dabit Dominus*, sed intercessionibus vestris nobis eam impetrare, precibusq; vestris efficere, ut postquam hic in terra fidem, quam nos edocuistis, integrum & inuiolatam seruauerimus, tandem aliquando in cœlo mercedem, & remunerationem vanciscamur, beatitudinem felicet sempiternam & gloriam sine fine mansuram, ad quam nos Pater, & Filius, & Spiritus sanctus deducere dignentur, Amen.

IN FESTO VISITATIONIS BEATÆ MARIAE, Virginis.

Partitio.

1. *De supereminente Deipara humilitate.*
2. *De Visitatione, quando & ubi contigerit.*
3. *De causis eidem.*
4. *De itinere laborioso per montana, & quid per hoc mystice.*
5. *De prælatis eiusdem Visitationis effectis.*

Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione, Luc. 1.

F I G V R A.

A Rea testamenti, quod trimestri duntat spatio in domo Obededom diuerterisset, tantam eidem felicitatem attulit, ut benedictionibus omnigenis exinde repletissima fuerit. Designabat hoc iam tuus, quod suo post tempore in magni sacerdotis Zachariæ domo ad gloriose Virginis Mariæ aduentum accessumq; erat euenturum. Hodie siquidem videmus, veramillam foderis
2. Reg. 6.
Bbb pacisq;